

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A művészet térfoglalása megyénkben.

Zombor, július 29.

A művészet, a kulturélet fókuszából, Budapestről évek óta tart már kirajzások Magyarországon egyes érdekesebb részeire. Hol itt, hol ott telepszik meg egy-egy művészkolónia, okkupálva és megörökítve vásznán a vidék természeti szépségeit, a szebbnél-szebb nemzeti viseleteket, különböző népies jeleneteket, ember típusokat. *Decentralizáció a jelszó a művész körökben. A vidék szellemi, művelődési szintjének emelése a legszelebb rétegben.*

Nagy bánya, Balaton partja, Erdély, Kalotaszeg tája már pezsgő művészélettel dicsekedhetik. Csak a Duna, Tisza közének gazdag megyéje, Bácska volt eddig mostoha hazája a szép művészetek geniuszának. A közöny megtörése, a hódítás e területen rendkívül nehezen halad előre.

Egy új, érdekes és értékes letelepülésről adhatunk jelen cikkünkben számot. Az okkupálás helye Bezdán, Bácsmegeye, hol Nagy Zsigmond, az ismert nevű festő a Ferencz-csatorna partján művésztermét már megépíttette.

Nagy Zsigmond hat évig tartózkodott Párisban, ott végezte a festőakadémiát s nyerte elképzését a leg-híresebb francia festőművészekről; Munkácsy Mihálynak a legkedvesebb tanítványai közé tartozik. Majd később Benczur Gyula festőmesternél fejlesztette mélyebbre művészi képességeit.

Az újabb festőgárda e jónevű, nagytehetségű fiatal tagját most napról-napra láthatjuk, amint felsőkészültségével felszerelve, szorgalmasan járja a határt, kisajátítva magának a poetikus részleteket.

... És telik a vászon... Ujabb és újabb szépségek születnek meg a hívatott kéz ihlett munkája alatt. — Ma egy tájkép, holnap egy csendélet, aztán egy bájos nő-alak. Majd a százszínű érdekes helyi viseletek, megrendelt „portrai”-k stb. stb. — Nemsokára egy egész tárlatra való képsorozat, a melynek rendezésére és bemutatására kiváló művésznőnk Bácsmegeye központját, Zombor városát szemelte ki.

Szeptemberre tervezi tárlatát Nagy Zsigmond és így Zombor és vidékének intelligens és művészetkedvelő közön-

sége ősszel egy értékes művészeseménynek lesz részese és egy értékes festőtalentum megnyilatkozásában gyönyörködhetik.

A festőművész a tárlatot önzetlenül, saját költségén, áldozatot nem kímélve fogja rendezni, csupán az ideális nagy célt — közönségünk műérzékének fejlesztését, jóizlésének finomodását tartva szem előtt.

Hasonló tárlatot Budapestben, majd Kolozsvárott is rendezett már, melyeknek sikeréről elismerőleg szóltak a művészkörök.

Nagy Zs. aránylag rövid idő alatt kiváló helyet biztosított magának a külföld művészkörökben is; mint termékenykezű festőt ismerik, aki hívatás-szerűleg inkább a klasszikus irány felé hajlik s talán mondhatjuk a klasszicizmusnak olyanféle művelője, aki még a tipikusan nemzeti tárgy alakzatokba is képes és tud bizonyos antikyszerű értéket kifejezésre juttatni.

Művei közül, melyek a külföld tárlatain jelentek meg és keltettek feltűnést Ruffo Paraluppi, a hírneves olasz esztetikus „Európa művészete”

Ujabb képek az okkupációból.

Írta: **Del Toró.**

XIII.

Bihácsban vagyunk már mindannyian. Eleinte szűk kaszárnyába szorítottak össze bennünket, mint a heringeket és két baka aludt egy „strózsákon”, mint régen, mikor még szegény volt a császár. Igaz, hogy a „strózsákból” is csak a szalma volt meg, a zsák hiányzott, de legalább elnyujthatta rajta a baka fáradt csontjait.

Feküdt pedig az egyik lábtól, a másik fejtől. És mikor az, aki lábtól feküdt, álmában jól fejberugta a „slafkomerádját” patkós bakkancsával, hát riadva kérdezte a nyugalomban megháborított társ:

— Mit álmodtál pajtás?

— Azt álmodtam, hogy olyan hosszú füstölt kolbászt tekertek a nyakam köré, hogy a harmadik utcán szopogatták a kutyák a végét! — felelte a pajtás.

— Éhes disznó makkal álmodik, — incselkedett az egyik.

— Jó étvágyat hozzá! — mondta a másik és tovább horkolt.

Nem sokáig voltunk azonban heringek. Néhány nap után már bekvártélyoztak bennünket a faházakba. Igaz, hogy ablakok és tető hiányoztak ezekről a „palotákról”, de hát legalább egész pompájában szikrázva csapott le ránk a napsugár, éjjel meg végignyaldosta kiizzadt arcunkat a sápadt hold. Mind a kettő kényelmesen kukucsoghatott be hozzánk. Nappal nagy volt a meleg, fűtött a bakagöz, nem hűthette meg magát senki sem, éjjel azonban bátran esontta fagyhatott a baka a hold hideg pofájától, mert bizony a deszkapadlók nem sugároztak ki magukból meleget. Még a vastag takarópokróc is kevésnek bizonyult az éjjeli hideg hegyi levegő ellen.

Ehhez járult még az is, hogy minden „bransból” megnevezhetlen apró állatkák lepték el ruhánkat, testünket és jó étvágygal fogyasztották a vériünket. Hiába, édes a magyar vér! És ezek a „paraziták” a tábornoktól kezdve az utolsó közlegényig mindegyik gombamódra tenyésztek. Mert hát Boszniában igen nagy volt a tisztaság! Nem használt ellenük se „Zacherlin”, se patika.

Reggel, mikor felnyitottuk a szemünket,

nem győztük a tisztogatást és mert mosdószekrényeink, vagy mint a baka mondja „vas-aparádé”, nem voltak, hát szépen lesétáltunk az „Unna” folyó partjára és törökösen locsolgattuk magunkról a piszkot. Egyik-másik keményebb legény egészen meg is mártotta magát a jéghideg vízben. Azt mondta egész jó kedvvel:

— Csalánba nem üt a ménkü!

Ez a folyó körülfolylta a várat és beláthatlan messzeségben terült el, akár csak a Balaton. De nem hullámozott és a tetején se ült csolnakján halászegény. Sima volt a tükre, de szennyes a vize, mert egész Bihácsból belefolylt az undok piszok. Ha csolnakunk lett volna és csolnakázni lehetett volna rajta, elmondhattuk volna, hogy: „szabad kalóz gyanánt vitorlázunk a szennyes vizeken”.

Eleinte itt is úgy voltunk, mint Horvátországban. Drága pénzért se lehetett egy harapás enivalót, vagy egy korty „itókát” kapni. Vendégfogadó vagy csárda nem volt, pedig ha csak olyan is lett volna, melynek a teteje félre van csapva, mint a részeg ember kalapja, hát az is hangos lett volna a jó kedvtől, mert most már teljes biztonságban vol-

című művében különösen kettőt emelt ki a — „Shylok“ és a „Gyermek Jézus az irástudók között“ — című festményeket, melyekről mint kiváló mesteralkotásokról beszél.

Feltűnő értékes művei: „Utolsó darab kenyér,“ ő felségének a királynak a tulajdona; „Jób,“ báró Prónay J. tulajdona; „Shylok,“ Prielle R. festőművész tulajdona (München); „Sirba vitel,“ gr. Széchényi győri püspök tulajdona; „Koldusok,“ Degre Alajos tulajdona (Páris); „De profundis,“ Gömöri K. tulajdona; „Gyermek Jézus az irástudók között,“ „Szent beszéd,“ szerző tulajdona. Ezzel nyerte meg a főváros által alapított millenaris Ferencz József koronázási (4000 kor.) díjat.

Egyéb késművei megkapó kollekciónak képezi egy jó benyomásos tárlatnak. Jelenleg pesti műtermében, majd felváltva Bezdánban dolgozik. Négy nagyobb szabású műve már évek óta leköti a művész teljes munkaerejét.

Addig is, amíg megyénk műpártoló közönsége megismerkedik műveivel, annyit elárulhatunk róla, hogy alkotásai intenzív, komoly természet tanulmányról tesznek tanulságot. Alakjai hus- és vérből valók. Nem bágyadt, élettelen fantomok. Ezt bizonyítja gyönyörű festménye is, — „Az almafa alatt“ — amelynek sikerült reprodukciója az „Illusztrirte Zeitung“ Magyarországgal foglalkozó számában jelent meg. Ez idillikus kép, egy szép fiatal leányt ábrázol, amint virággal borított almafa alatt ül s az asztalon át egy férfi-fej hajlik hozzá.

E festmény gyönyörű összhangja a természet hű felfogásának s a klasszikus kivitel szépségének. A kép megkapó benyomást tesz a szemlélőre, hat idegeinkre, mintegy átfut rajtunk az érzés s úgy véljük látása alatt, hogy a kép két alakja valami kedves leköltő dologról... nem, *mintha egy egész életese-ményről beszélne!*... **Molnar Ferenc.**

Az apatini tanítótestület védelme.

Örömmel vettük és adjuk közre dr. Zsubory József urnak, az apatini iskolaszék elnökének alábbi levelét, mely hivatalos cáfolatát adja annak a súlyos vádnak, melyet a „Bács-Bodroger Zeitung“ emelt lapunk 55. számában vezető helyen szóvá tett cikkében az apatini iskolák tanítói kara ellen. Jóleső meglepődéssel tölt el bennünket a nyilatkozat, mert hivatalosan igazolja az apatini tanítótestület kötelességtudásáról táplált jó véleményünket, melynek cikkünkben határozott kifejezést adtunk. Ime a levél:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becsés lapjának 55. száma vezető helyen emlékszik meg a „Bács-Bodroger Zeitung“ ama vádjáról, mintha az apatini elemi iskolákat a gyermekek analfabétaként hagynák el.

Súlyos vád, de igazságtalan és teljesen alaptalan.

Két-három esztendővel ezelőtt, éppen a vizgák idején egy tiszamenti nagyobb község katekétája járt nálunk. Végighallgatta vizsgáinkat. Azt mondta nekem a vizgák után: „A mi gyermekeinknek nem kell a nyelvel küzdeniök, hanem azért ilyen meglepően szép eredményt, mint amelyet itt láttam, nem tudtunk elérni.“ Pedig abban az esztendőben járványos betegség miatt tovább mint két hónapig csukva is voltak az iskolák.

Zundl Péter kanonok ur önegysága, egyházmegyei tanfelügyelő azt mondta nekem

nehány év előtt, hogy hosszú útjában nem talált az apatiniaknál jobb iskolákra.

Tudom azt is, hogy Bács-Bodroger megye tanfelügyelője teljesen meg van elégedve az apatini iskolákkal. Az apatini iskolaszék pedig évről-évre jegyzőkönyvi köszönettel igyekszik elismerését és háláját leróni a tantestülettel szemben; mert a tantestület önfeláldozó és eredményes munkájával erre minden évben reá szolgál.

Az apatini tankötelesek tulnyomó része német anyanyelvű. Magyarul nem tudnak, de mire elvégzik az elemi, folyékonyan beszélnek magyarul és egyébként is olyan készségűek, hogy a középiskolák szívesen veszik keblükre és ott is derekasan megállják a helyüket.

Nálunk köztudomású dolgok ezek s ha a megyei lapok nem teszik szóvá a „B. Z.“ kirohanását: mi nem láttuk volna szükségesnek vele foglalkozni.

Tudhatta ezt a „B. Z.“ szerkesztője is. Miért írta hát mégis, hogy az apatini iskolákból a szó igazi értelmében vett analfabéták kerülnek ki? Analfabeta? Szép szó, divatos szó! Tele vannak vele a lapok. Közszájon forog, használják ott is, ahol van értelme, ott is ahol nincs. Azt gondolom a „B. Z.“ szerkesztője úgy járt vele, mint az egyszeri eszmadia a „kéjgáz“ szóval. Nem tudta mit jelent, de tetszett neki a szó. Oda íratta hát a cégtáblájára: „eszmadia és kéjgáz“.

Apatinban, 1909. július hó 27-én.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Zsubory József,
iskolaszéki elnök.

A cseléd és gazda védelme az új cseléd törvényben.

Mindenki érezte, hogy az 1876. évi cseléd törvény a modern kor követelményeinek többé már meg nem felel. A patriarkális viszony, melynek felfelelésén ez a törvény alapul, a viszonyok

tunk. De hát nem volt, a markotányosok meg nem mertek még utánunk jönni, mert tartottak attól, hogy hátha titkon felrobbantja Bihácsot az ellenség. Akkor pedig se piz, se posztó, bucsuzhat a szinlaposztó.

Hanem mikor már jól kiszimatolták a környéket és bajtól nem kellett tartaniok, toronymagasságu sátoros kocsijokkal úgy elepték a „bihácsi promonádot“, melyen az állati piszok nyitott „napraforgókat“, mint ahogy nálunk nyit a tavasz lágy fuvalma bazsarózsákat, hogy most meg már azon törtük a fejünket, hogy honnan vesszük a bankót, mert a hat „vasból“ nem futja a multság.

Drága, méregdrága volt minden, mint a muzsikaszó. De volt is jó kedv! A szük sikátorok szinte visszhangzottak ettől a nótától:

„Jaj, be magas ez a vendégfogadó!
Van-e benne jó vörös bor eladó?
Ha nincs benne jó vörös bor eladó,
Düljön össze ez a vendégfogadó.“

Mert ezek a markotányos kocsiok egész vendégfogadók voltak. Kényelmesen elülhetett bennük az ember akár egész nap is. Persze, ha más dolga nem akadt. A markotányosok olyan bájosan mosolyogtak az ember szemébe, hogy szinte önkéntelenül ragasztottuk a nagy bankót a sörös-boros flaskókra. Mert hát kedvesen dudogtatták a fülünkbe, édes hazai nyelvünkön, hogy: „Söröm is van, borom is van, kökényszemű lányom is van!“

Mikor pedig az ember mindenkitől elhagyatva, messze idegenben a saját zengzetes nyelvén válthat szót magyar vércével, örömeiben kész a csillagokat is lehozni az égről. A markotányos lányok pedig mind magyarok voltak.

Elmennek azok a világ végére is a szép magyar fiúk után. Huzza, vonzza az édes esőkjuk. Mert igaz, hogy nincs egyforma esők, minden esők más és más, de a magyar ember esőkja másabb, mint akárkié. Az olyan édesen cuppanik, mintha csurgó méz folyná körül az ajkát. Ez „speciális“ magyar virtus!

De jól is van így. Mert amint a csatasíkja nem lehet el „vérvirágok“ nélkül, úgy a hadsereg se lehet el markotányosnák: „csatarózsák“ nélkül. Hiszen a sok keserű ürömbe ezek csepegtetnek egy kevés örömet. Igaz, hogy nem mondhattuk el róluk, hogy: „Tizenhatesztendő barna kislány sétál a regement után... mert ők már átlépték a „Rubikont“, de mégis jólesett a lelünknek, mikor győztes Caesárként fülünkbe esieseregték, hogy: Jöttem, láttam, győztem!“

Később már az élelmesebb bensülöttek is nyitottak esárdát, vendégfogadót. Ezekbe is szívesen ellátogattunk, már csak a közelebbi ismeretség kedvéért is. Hiszen most már nem ellenségnek, nem alattvalóknak, hanem polgártársaknak tekintettük őket. Osztán

tudtuk azt is jól, hogy nagyon szeretik a ropogós, angyalos bankókat ők is. A magyar fiu pedig szívesen megosztja azt, amije van, mással. De a másét nem bántja. Se ökrét, se szamarát, se egyéb nemű jószágát bünre nem kívánja.

Hamarosan meg is kedveltek bennünket. Csak az az egy epesztette keblünket, hogy „sváboknak“ tartottak. Azt nem lehetett a turbános fejükbe verni, hogy mindannyian magyarok vagyunk. Nem hitték el. Talán még Mohamednek se hitték volna el. Hogyan? Hát lehetséges volna az, hogy a magyarok emeltek rájuk gyilkot? Nem, nem és százszor nem!

Meg kellett nyugodnunk abban, hogy az ő hitük szerint „svábak“ vagyunk. Így hívtak bennünket, még pedig a „parolik“ színe szerint: zöld, fekete, sárga, vörös stb. „svábáknak“.

Harminc év alatt azonban ők is civilizálódtak, s most már bizonyosan tudják, hogy háromszínű lobogót lengetett a gölya bölesönk fölött, Magyarország a mi hazánk, magyarnak szült édesanyánk, magyar kislány a kedvesünk, magyar anya a mlőiről szivtuk az édes tejet és magyar anya ajkairól hallottuk az első fohászt:

— „Isten áldd meg a magyart!“

gyökeres változása folytán ma már nem áll fenn s a dolog természeténél fogva ki nem kényszeríthető. Az élet körülményei és a törvény alapelvei és ellentétbe kerültek egymással, minek a következményei máris felismerhetetlenül mutatkoztak. Ennélfogva a földmivvelésügyi kormányzat helyesen arra kellett törekednie, hogy új cseléd-törvény keletkezését tegye lehetővé. A törvényjavaslat előkészítési munkálataiban a miniszter bőven számolt azzal a körülménnyel, hogy csakis az összes érdekelt tényezők kívánságainak beható tanulmányozása és meghallgatása mellett jöhet létre olyan törvény, amely nemcsak mindenkinek az érdekét, a mennyire lehet, kielégíti, hanem az élet követelményeinek is mindenben megfelel. Ezért a kidolgozott javaslat ismételt tanácskozások tárgyát képezte. A javaslat kidolgozásában és végleges elkészítésében a gazdaközönység is határozottan támogatta a földmivvelésügyi kormányt, bár annak egyes intézkedéseit illetőleg a gazdák egymás között sokáig megállapodásra jutni nem tudtak.

Hosszas előkészületek után a gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907. XLV. t. c. alakjában végre létrejött az új cseléd-törvény és 1907. évi november hó 1-én lépett életbe. Ennek főbb elvei megállapításánál a földmivvelésügyi kormány az igazságosság és pártatlanság követelményeinek érvényre juttatására ép úgy törekedett, mint arra, hogy a gazdák jogos érdekeinek érvényt szerezzen.

A törvény, hogy a kor követelményeinek és a szociális igazságnak eleget tegyen, mindenekelőtt megszünteti az ugynevezett robotmunkát. Kimondja, hogy tilos és semmi is olyan megállapodás, melynél fogva a cseléd családtagjának előzetesen egyezséggel megállapított arányos külön díjazás nélkül kellene valami munkát vagy szolgáltatásokat teljesítenie. Ezeknek az ugynevezett robotmunkáknak igen nagy volt a népszerűsége, úgy hogy a múlt század 90-es éveiben kitört munkásmozgalmak egyik okát az irodalom a körülöttük fargó torzsalkodásokban fedezte fel. Ezeknek a gazdák szempontjából úgy sem igen jelentőséges ugynevezett ingyenmunkáknak eltörlése, melyekben azonban a munkásnép a jobbágyok maradványait vélte látni, a szociális béke szempontjából nagy jelentőségű. A gazdák hátránnyal nem sújtó módon sikerült ugyanis ezáltal egy szociális ütköző pontot eltüntetni.

Az új cseléd-törvény alkotásánál természetesen nem volt szabad elmulasztani a munkásvédelem elemeinek törvénybe iktatását sem. A földmivvelésügyi kormányzat eddigi törvényhozási munkálkodása is azon az állásponton volt, hogy bár a mezőgazdasági munkásvédelemnek kétségkívül más csapáson kell haladnia, mint az iparban, mégis ép oly szükség van amarra, mint az utóbbira. Ennek megfelelően a törvény mindenekelőtt megállapítja azt a korhatárt, amelyen alól senki cselédnek el nem szerződhet. Ezt a korhatárt a gyermekvédelem és a gazda

érdekeinek összeegyeztetésével 12 évben állapítja meg. Arról is gondoskodik a törvény, hogy senkit a testi erejét felülmúló munkára kényszeríteni ne lehessen. Egy további munkásvédelmi intézkedés az új törvényekben mindenfelé tért foglaló truck-tilalom elrendelése, melynek értelmében tilos és semmi a cselédet arra kötelezni, hogy az a maga vagy családja részére bármit is a gazdánál vagy az általa megjelölt személynél vásároljon.

Amidőn a törvény a munkások részére ily hathatós védelmet honosított, akkor éppen a szociális igazság érdekében azt sem lehetett elmulasztani, hogy a törvényben a gazdák jogos érdekei is kellő védelemben részesüljenek. Főképp aziránt kellett a gazdákat biztosítani, hogy elszegődött cselédjeik a szerződés jogtalan felbontásával cserben ne hagyassák őket. Ezért az elszegődött cselédnek szerződés megszegésére büntetést kellett megállapítani. Azonban a cselédnek szerződés megszegésének üldözése tekintetében is a törvény azon helyes elvből indul ki, hogy elsősorban az okot kell elhárítani, vagyis mindenekelőtt azokat kell büntetni, akik a cselédet szerződés megszegésre csábítják és felbujtják.

A gazdákat még egy másik, sajnos, napról napra gyakoribb visszaélés ellen is meg kellett védeni, t. i. az ellen, hogy cselédek kivándorlás címén se hagyassák el szerződésük megszegésével. Mikor a törvény arra az álláspontra helyezkedik, melyre úgy a jog, mint az igazság szempontjából helyezkednie kell, hogy a munkásnépnek a gazdát kényszerhelyzetbe sodró szerződés megszegését minden eszközzel meg kell akadályozni, ennek csak természetes folyománya az, ha a szerződés jogtalan felbontását kivándorlás céljából sem engedi meg. Éppen nem ringathatjuk magunkat abban a hitben, hogy ezáltal a törvény a kivándorlás áradatát meg fogja állítani. Mindazáltal az oly eszköz, mely a kivándorlást nem tiltja el, hanem legfeljebb csak kitolja az időpontját, magának a bizonytalan sors felé vándorló munkásnak is igen gyakran érdekében felelhetik, mert az a gondolkodási idő, amelyet a munkás így, bár kényszerítve nyer, nem egy esetben fog a munkás jobb belátásának felülkerekedésével végződni és alighanem szintén alkalmas lesz arra, hogy egyes meggondolatlan, a határt már-már túllépő magyar munkást megmentesen a hazának. Ebből a szempontból bizonyára mindenkinek helyeselni kell a törvénynek azt az intézkedését, hogy aki cselédnek beszegődött, annak a szolgálati idő alatt, vagyis az elbocsátó bizonyítvány kiadása előtt a gazda beleegyezése nélkül utlevelet kiállítani nem szabad.

Hogy maga az új cseléd-törvény nemcsak ezen az úton akarja a kivándorlás súlyos baját orvosolni, annak legfényesebb bizonyítékát azok az intézkedések adják, amelyeket a törvény a munkások helyzetének könnyítése és javítása érdekében tartalmaz. A helyszűke miatt csak utalni kívánunk arra, hogy a törvény az éjjeli pihenő kérdé-

sét ép úgy megoldja, mint a vasárnapi munkaszünet kérdését. Nagyjelentőségek a cseléd számára azok az intézkedések is, amelyeket a törvény a cseléd gyógykezeléséről és gyermekeinek iskoláztatásáról tekintetében tartalmaz. A gyógykezelési költségeket a gazda a cselédért, ha annak megbetegedése a szolgálatba lépés után következett be, 45 napig viselni köteles; sőt humanizmusában a törvény annyira megy, hogy a cseléd felesége és 12 éven aluli gyermekei gyógyítási költségeinek viselésére is kényszeríti a gazdát. Hasonlóképp a gazda tartozik a törvény értelmében a cseléd gyermekeiért fizetendő iskolai beiratási díjat is viselni. Ez utóbbi intézkedésnek részben kulturális célja is van, amennyiben a gyermekek iskoláztatását van hivatva megkönnyíteni.

Ez súlyos teher a gazda vállán, de jó lélekkel vállalhatja, mert a nyomában fakadó kulturális haladás áldásaitól bőven kijut majdan neki is.

H I R E K.

Véres verekedés.

Mikó Sándor vármegyei huszár tüzes szerelemre gyulladt Bagóczy Erzsébet iránt. A csinos és szép ember is megnyerte a leány vonalmát és hamarosan egybekeltek. Sok éven át boldogságukat mi sem zavarta meg. Alig fél esztendeje, hogy a „szép huszár” — mert így nevezik — a feleségével nem egy ízben s minden ok nélkül civódásokat rendezett. Az asszony nem tudta elképzelni, hogy az urának mi baja lehet, holott 16 év alatt soha egy illetlen szóval sem bántotta meg sem őt, sem gyermeküket. Gondos jó férj és szerető atya volt.

Bagóczy András az asszonynak az öccse feleségével nap-nap után ott volt Mikóknál s neki is feltűnt a különben higgadt, komoly ember viselkedése, amit több ízben szövé is tett. Emiatt éles ellentétek merültek fel a rokonok között s Bagóczy András a sógora iránt mérhetlen gyűlöletre gyulladt, amit több ízben szövé is tett ismerősei körében, megfenyegette sógorát: „a föld alá teszem, ha a torony alá is jutok.” Mikó feleségének testvére már napok óta vendégségben náluk tartózkodik s igyekezett a haragosokat kibékíteni, de eredménytelenül. Tegnapelőtt délből Bagóczy András néniétől üzent sógorának, hogy „vigyázzon, mert megölöm.”

Mikó ritkán jár el hazulról, 28-án azonban eladván házat, a jó vásár örömeire áldomásozni elment Gömzsi Gyuri és Guzvány András vármegyei hivatalszolgákkal Lajos Iván koresmájába, ahol 4 liter bort fogyasztottak el. Este 8 órakor indult el a három barát hazafelé vacsorázni. Amint a sztapáriton levő Kalmár-féle ház elé értek, Mikó Sándor sógora, Bagóczy András szabósegéd a gyanútlanul menő emberek elé ugrott s a kezében levő szénahúzó horoggal Mikót többször fejbevágtá. Az erőteljes huszárt a hirtelen támadás és a súlyos ütések levertek lábáról s vértől borítva eszméletlenül terült el a földön. Gömzsi, aki a kezén szintén súlyosabb sérülést szenvedett, elfutott, Guzvány a támadó kezéből kicsavarta a vashorgot és a súlyosan sérült társát dr. Wollheimer orvoshoz vitte, aki a sebeket összevarrta. A beteg eszméletnél van. A rendőrség megindította a nyomozást.

A hírlapirók estélye iránt, amely augusztus 1-én lesz a Vadászkiért kerthelyiségében, óriási az érdeklődés. A kabaré 9 órakor kezdődik és pont 10-kor végződik. Kabaré után nyomban tánc lesz. Belépti díj 1 korona.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Inotay Géza, a nezsideri járásbírósnál alkalmazott betétszerkesztő szakdíjnokot a topolyai járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

Gyászhir. Virter Kálmán nyug. m. kir. honvédőrnagy folyó évi július hó 28-án életének 60-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Hült tetemét 29-én délután 6 órakor kísérték az Apolló-utca 15-ik szám alatti gyászházba a szent Rókus temetőbe örök nyugalomra. A megboldogultban Vértési Károly utirajzoló testvérét, Virter Ferenc, a Vármegyei Monografiájának szerkesztője, nagybátyját gyászolja benne.

Athelyezés. A szentfülöpi postamesteri állásra a temesvári m. kir. posta- és távirdaigazgatóság Tompa Roza zsidóvári postamestert helyezte át.

Színészek Baján. Baja város tanácsa tudvalevőleg úgy határozott, hogy addig míg az igazgató által elkészítendő nyári aréna fel nem épül, Polgár Károly igazgató társulata a nyári szezon alatt az ipartestület helyiségében játszik. Az idei szezon augusztus harmadikán kezdődik, mikor is bemutató előadásul a „Cigánybáró” kerül színre.

A nemesmiliticsi plébánosválasztás. Megirtuk, hogy a közelmúltban megtartott nemesmiliticsi plébánosválasztást a kisebbségben maradt párt meglebbezte. Mint most értesülünk, a kalocsai érseki hatóság tegnapielőtt leiratot intézett a vármegye alispánjához, melyben tudatja, hogy a felebbezésben felhozott semmisségi okokra vonatkozólag a vizsgálat megejtését elrendelte. A vizsgálatot és a tanuhallgatást egy vegyes bizottság fogja megejteni, melynek tagjai részben az érsek megbízottjai, részben pedig az alispán kiküldöttjei lesznek. A vizsgálatot legközelebb lefolytatják.

Épül a megyei telefon. A Bács-Bodrog megyei telefonhálózat létesítését 1910. évben kezdik meg és 1911. évre készítik el. A telefont minden községbe bevezetik. A 440,000 koronányi költséget a vármegye előlegezi a kereskedelmi minisztériumnak, amely kölcsönt tíz év alatt fizeti vissza.

Betörés nappal. A tegnapielőtti nagy veredés után, amelyből Nikó Sándor vármegyei hajdu véres fejvel eszméletlenül került ki, most a sztapári-ut lakóit egy titokzatos betörési eset foglalkoztatja. Folyó hó 28-án délelőtt 11 órakor a sztapári-uton levő 86. számú házba egy betörő rontott be. Eleinte a kapun zörgetett s miután a kaput nem nyitották ki, egyszerűen átvetette magát a kökerítésen. A zuhanásra elősiető háziasszony segélykiáltásaira a szomszédok összeszaladtak, a betörő a kerítésen át elmenekült. A betörő fekete lehajtott szélű kalapot, sötétkék kabátot és sötét nadrágot viselt. Ő maga barna, 25—30 év körüli eléggé csinos ember. Ez világos nappal délelőtt 11 órakor történt. Városunk közbiztonsága tehát így fest. Nem kis öröme azoknak a tisztelt polgártársainknak, akik annyira ellene vannak a csendőrség behozatalának. Ha ezután is így folytatódik, úgy az ember nagyobb biztonságban érezheti magát például Kisázsában örménynek, mint megyénk székhelyén magyarnak.

A vasutasok nyári ruhája. A kereskedelmiügyi miniszter megengedte, hogy a vasuti forgalmi tisztek használhatják a fehér nyári egyenruhát piros hajtókével és a szárnyas kerékkel. A vasutasok örömmel fogadták a miniszternek ezt az intézkedését, mely azonban csak akkor volna teljes, ha valamennyi vasutasnak, a vonatkísérőknek és a munkásoknak is megengedné a könnyű nyári zubbony viselését.

A bajai közraktárak. A csáktornyai közraktári vállalat részvénytársaság Baján az államvasuti állomás közelében közraktárt akar létesíteni. Az alapítási munkálatok, amelyekben néhány pénzintézet is részt vesz, annyira előre haladtak, hogy az új vállalat létesítése biztosítva van.

Térzene. Az Erzsébet-ligetben a zombori Troubadourok által szerdán este 8—10 óráig rendezendő térzenén Sipos Ferenc és Sárközy Kálmán egyesített zenekara játszik. *Belépő díj nincs Útőhely egy személy után 6 fillér.*

Halálozás. Neskovits Erzsike folyó hó 27-én életének 16-ik évében Zomborban meghalt. Földi maradványait folyó hó 29-én nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

Villamosvilágítás Topolyán. A bácsmezei község között Topolya tart leginkább lépést a haladással. A képviselőtestület elhatározta, hogy a községet villannyal világítja ki. A kiírt pályázatra három ajánlat érkezett be. Két ajánlattevő, a Ganz-gyár és a Siemens-féle vasműtelep 330,000 koronáért lenne hajlandó a községbe a villanyt bevezetni ötven gyertyafényű körtekkel. A Ganz-gyárnak még egy ajánlata van, amely szerint bevezeti a villanyvilágítást, felépíti a telepet, ha a község évente 12000 korona általánynál fizet. A harmadik ajánlattevő Kernács Lajos topolyai gőzmalomtulajdonos, akinek saját villanytelepe van, tizenhat gyertyafényű körtekkel 50000 koronáért volna hajlandó bevezetni a villanyvilágítást. A községi képviselőtestület szeptember elsejéig dönt az ajánlatok felett.

A Voltaire-egyesület tagjait fölkérem, hogy szombaton (e hó 31-én) este 9 órakor az Elite kávéház külön termében megjelenjenek a sziveskedjének. Pataj Sándor, elnök.

A szabadka—bajai vonal elsőrangusítása. A kereskedelemügyi miniszter a szabadka—bajai vonalat elsőrangusítja s már most széleskörű intézkedéseket fogantat, hogy a terv gyorsan és minden technikai akadály nélkül megvalósítható legyen.

Fegyverek a Tisza fenekén. A zentai Tiszánál dolgozó kotrógépek a török idők maradványait vetették az Eugen szigetenél a felszínre. Az Eugen szigetenél vivta Jenő zavoyai herceg győzedelmes csatáját a törökkel, amelyben számos harcoss vesztette életét, de az ütközet Magyarország felszabadulásának kezdetévé vált. A szigeten gyakran találunk emberesontokat, de még eddig nem találtak a zentai határban olyan maradványt, amely bebizonyítaná az utókornak, hogy Zentán játszódott le egy világtörténelmi esemény. A múlt héten a kotrógép a sziget egyik ásatlan területén dolgozott. A gép állandóan hozott a felszínre nagyobb és súlyosabb anyagokat, amelyekről csak tisztogatás után tudták meg, hogy a törökök idejében használt harcászati eszközök voltak. Egymás után kerültek a partra az ágyugolyók, rabláncok, szuronyok, török fringiák, görbe kardok, törött ágyurészek, puskatusok, pisztolyok és egyéb fegyvermaradékok. A leletet azonnal bevitték a városházára. A zentai tanács elhatározta, hogy a talált fegyvereket a városi muzeumban külön osztályban helyezteti el.

A főszámvevő nyugdíjazása. Heintz Kálmán városi főszámvevő benyújtotta a főispánnal nyugdíjazás iránti kérvényét. A kérelem felett a mai közgyűlés fog dönteni.

Munkásjutalmazás. Edenhoffer József boróci gazdasági munkást hosszú és hű szolgálatainak elismeréséül a földművelésügyi m. kir. miniszter 100 korona jutalomban és elismerő oklevélben részesítette. Radies Aladár palánkai járási főszolgabíró vasárnap adta át nagyszámu ünneplő közönség jelenlétében a kitüntetett munkásnak a miniszter ajándékát. Hengen József róm. kath. plébános németül, Theodorovits Nikola gör. kel. plébános szerb nyelven intéztek buzdító beszédet az egybegyűltekhez. A kitüntetett derék munkás sirva köszönte meg a miniszter kegyét.

Családi dráma. Vuics Boskó zsályai vagyonos földbirtokos már régóta féltékenykedett feleségére. A múlt napokban este váratlanul hazatért, és feleségét unokaöccsese társaságában találta. A féltékeny ember öcsését kivonszolta az udvarra és ütlegelni kezdte. Közben az asszony revolvért rántott és négyszer férjére lőtt, aki azonnal meghalt. A gyilkos asszonyt azonnal letartóztatták.

Angyalcsinálók. A bajai közközházba két nappal ezelőtt súlyos betegben szállított Schöffler Julia szállodai szobaleányon magzatelhajtást konstataáltak. A csendőrök vallatására a leány reávallott egy Fűrediné nevű bábaasszonyra és azt is vallotta, hogy más két leány hasonló szolgálatokért aranyláncát is odaadta a bábaasszonynak. A bábaasszonyt letartóztatták, az előzetes letartóztatás leteltével elbocsátották, de rendezési felügyelet alá helyezték. A nyomás adati szerint a bűnös bábaasszony 50 varrőleány-nak és iparosleány-nak nyújtott hasonló „segély”-t.

Sztrájk. Szenttamási tudósítónk írja: Dungyverszky Dániel szenttamási nagybirtokos szerződéses aratómunkásai a múlt kedden a munkát minden ok nélkül beszüntették és közülök öten a munkahelyéről el is távoztak. A sztrájkról értesített járási főszolgabíró, dr. Balaton azonnal kiszállt a helyszínre s figyelmeztette a sztrájkoló munkásokat cselekményük súlyos következményeire. A figyelmeztetésnek megett az eredménye, mert a munkások folytatják a munkát.

A marokkói zarándok bűne. Egy Saïd ben Atar nevű marokkói talmudista végigkoldulta egész Magyarországot, hogy a Kazablanka pusztulásánál megölt zsidók hátrahagyott családjai részére gyűjtsön. Ez a jámbor kinézésű ember Ganbó Miksa zentai tanuló ellen erkölestelen merényletet követett el. A fiu szüleinek feljelentésére a makói rendőrségnek sikerült az elvetemült embert elfogni. Az exotikus gonosztevőt a szegedi ügyészség fogházába szállították.

Eltűnt cseléd. Goszpics Erzsébet husz esztendőes bajai cseléd a napokban Budapestre utazott. A keleti pályaudvaron egy ismeretlen uriember szólította meg, aki azt mondta, hogy ő az újpesti aljárásbíró és cselédre van szüksége. A cselédleány hitt az ismeretlen urnak és vele ment. Azóta nyoma vészett. Szülői levelet irtak a budapesti rendőrségnek, amelyben kéri, hogy a nyomozást indítsák meg. Az államrendőrségen azt hiszik, hogy Goszpics Erzsébet lelketlen leánykereskedők kezei közé került. A budapesti rendőrség keresi az eltűnt cselédet és ismeretlen esábitóját.

A tanárok lakása adómentes. A házadóról szóló 1868. évi 22. alaptörvény 2. §-ának 1. pontjába fölvett „tanítói lakások” kifejezést úgy magyarázták, hogy a törvényhozás csak a tanítók természetbeni lakásaira kívánta az adómentességet biztosítani. Egy konkrét esetből kifolyólag a m. kir. közgazgatási bíróság kimondta, hogy a tanítói lakásokra törvényileg biztosított állandó házadómentesség a felsőbb iskolák tanárainak természetben birt lakhelyiségeire is kiterjed.

Pang a szerelem. A hirtelen beköszöntött nyárnak vagy valami másnak tulajdonítható-e, ki tudná biztosan megmondani. De annyi bizonyos, hogy az emberek nem szívesen házasodnak. A hivatalos lap legutóbbi számában például ez a hirdetés jelent meg:

CSÖD.

A szabadkai kir. törvényszék, mint csőd-bíróság közhírré teszi, hogy vb. Bajmoki kiházasító társaság csődügyében a pótteljesítésre Kindris Gábor dr. csődbiztos elé határnapul 1909. évi szeptember hó 17-én d. e. 9 óráját tűzte ki.

Szabadka, 1909. évi július hó 15. napján.

Tehát Bajmokon volt egy társaság, amely a házasság föllendítésével foglalkozott és ez a társaság csődbe jutott. Nyár van, mondják a cinikusok. De az is lehetséges, hogy a szerelem ma már nemcsak a házasságban lelhető föl.

Börnadrágos asszony. A bajai országos vásárnak volt egy érdekes esete. A csendőrség rajta kapott egy asszonyt, amint egy kereskedőnél árut lopott. Amikor megmotozták, nem találták nála a lopott portékát. Hosszabb kutatás után aztán felfedezték a lopott portékák rejtekhelyét. Az asszony alaposan felkészült a vásárra. Egy börnadrágot vett magára, amelyet alul a láb-szárnál szorosan összekötött, oda rejtette a lopott holmikat. A csendőrség a börnadrágos asszonyt letartóztatta.

Közgazdaság.

Termény- és anyagjárándóságok szállítása. A folyó évi őszi fegyvergyakorlatok alatt a m. kir. szegedi honvédkerület területén összpontosuló honvédcsapatok és a m. kir. 23. honvéd gyaloghadosztályhoz beosztott es. és kir. tábori ügyvezred részére szükséges kenyér, zab és széna szállítás útján való biztosítása céljából az alább felsorolt napokon és állomáson **mindenkor délelőtt 9 órakor** szóbeli és írásbeli nyilvános ajánlati versenytárgyalás fog tartatni és pedig: Aradon folyó évi augusztus hó 12-én a honvéd állomásparancsnokság hivatalos irodájában, Temes-Rékáson folyó évi augusztus hó 10-én a község házában. Az egyes összpontosítási állomások szükséglete és a szállítási feltételek az egyidejűleg kiadott „Hirdetmény”-ből és az előkészített „Szállítási feltételek” füzetéből megtudhatók, mely utóbbiak a honvédkerület hadbiztonságánál, valamint a kerületbeli honvéd állomásparancsnokságok (Lugoson a 8. honvéd gyalogezred parancsnokság, Szegeden az 5. honvéd gyalogezred parancsnokság és 3. honvéd huszárezred parancsnokság) hivatalos helyiségeiben, továbbá Temes-Rékás község előljáróságánál betekintheők. A „Szállítási feltételek füzeté” kívánatra a kerület hadbiztonságától *díjmentesen* megszerezhető.

NYILTTÉR. *)

Alapítva: Dr. ROTH AD. Telefon
1886. 51-17.

Testegyesítő

gyógyintézete és szanatoriuma

Budapest, VII. ker., Stefánia-ut 55. szám.

Bejáró és benulakó hát- és lábbetegeknek. (Elferdülések, izület és esontgyulladások, ficamok, és törések, zsurgorok stb.) Saját műterem Hessing-féle járó és Dr. Roth-féle automat. egyenesítő gépek és corsettek részére. Svéd-torna, gerinenyújtás, massage stb. 26-22

Mérsékelt árak. — Kívánatra prospektus.

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

HIRDETÉSEK.

! Uri lakás !

Rákóczi (bajai) uton

folyó évi augusztus 1-ével

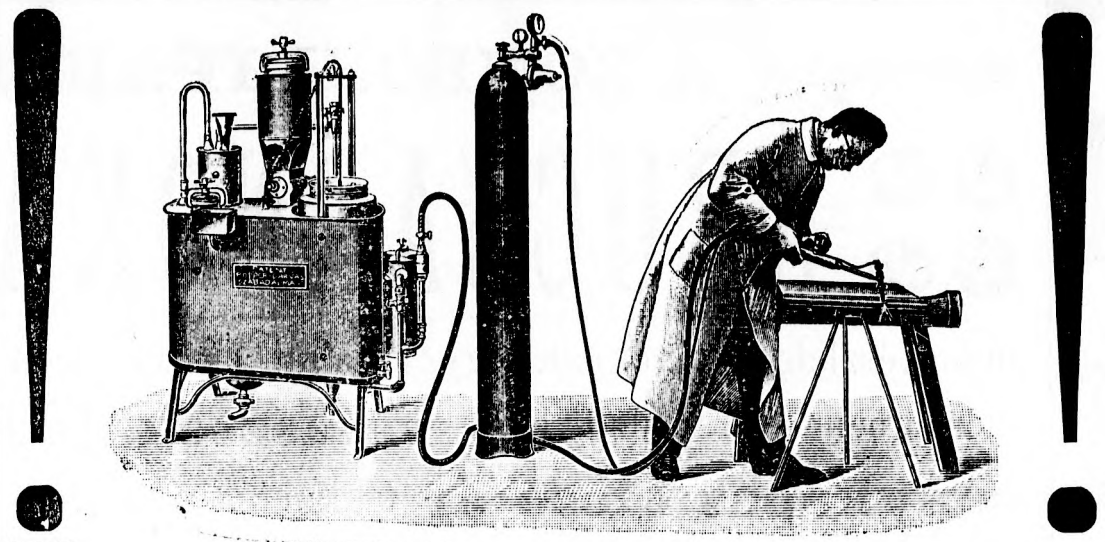
- kiadó -

29. számú külön ház nagy kerttel, négy szoba, csukott folyosó, mellék-

-- helyiségekkel. -- 3-3

Czeisel József gépműhelye Zombor.

Az ipar legujabb vivmánya. Autogén forrasztás.

Elvállal mindennemű szürke- és acélöntvényt, vas-, acél-, bádoglemez-, réz-, bronz- és aluminium forrasztásokat, bármily géprész, tüszekrény és tengely hegesztéseket helyben és vidéken is. — Továbbá elvállal mindennemű : : : gép- és lakatosmunkákat, fürdő- és vízvezeték berendezést. : : : **Ártézi kutak, próbafurások és víztelepek létesítése.**

A tisztelt érdeklődőknek kimerítő
o o ismertetéssel szolgál. o o

6-1

Tisztelettel

Czeisel József,

Szülők figyelmébe.

2-3 gimnáziumi vagy kereskedelmi tanulót teljes ellátásra gondos felügyelet mellett elfogad **dr. Parcsetch Árpádné** kincstári fogalmazó neje Széchenyi-körut 15. sz.

4-3

55910/V-1. 1909.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Az almás-gombosi Dunaszakason 1910. és 1911. években végrehajtandó és 130,798 m³ másodosztályú vagy ajánlattevő által megállapítandó arányban termelhető első és másodosztályú kő szállításából és beépítéséből, valamint 6690 m³ rostált törmelék kő szállításából és beépítéséből álló szabályozási munkálatoknak vállalatbaadása céljából **1909. évi augusztus hó 24-én délelőtt 12 órakor** a magyar királyi földmívelésügyi miniszterium I-ső emeleti tanácstermében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A versenytárgyaláson az ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlati feltételek, a létesítendő munkálatok tervezete, továbbá a kötendő szerződés mintája, valamint annak kiegészítő részét tevő általános és részletes feltételek, a köösztályozó kimutatás, a hivatalos órák alatt a zombori magyar királyi folyamterméző hivatalnál megtekinthetők és ugyanott díjtalanul megszerezhető az ajánlati minta is.

Az ajánlatok — melyeket az ajánlati feltételek szerint és az előirt minta használatával kell kiállítani — a fent jelzett napon délelőtt 11¹ óráig a m. kir. földmívelésügyi miniszterium házipénztáránál (félemelet 29.) nyújtandók be.

Budapest, 1909. évi július hó 14-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Első Délmagyarországi Nádfonatgyár SZOND (Bács-Bodrog megye).

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az összes **nádfonatok** (stokatur) és **gomb-szőgek** a legjutányosabb árban eladók.

Továbbá jótállás mellett eladok legjobb minőségű **meszet**. Tiszta, kövektől mentes. 10,000 kilonként Szondról szállítva 300 korona. **Több wagon rendelésnél árengedmény!** Kisebb rendelésnél viszonteladók árkedvezményben részesülnek.

Állandóan nagy raktár folyékony kátrány, kátránylemez és cementben, melyek a legolcsóbb áron szerezhetőek be.

Akinek szüksége van zabot kötözni kötélre, nálam jó erős, géppel fonott gyékénykötél bármily mennyiségben kapható, 1000 darab 8 koronától feljebb.

Ócskavas a legmagasabb árban mindenkor átvételik.

Tisztelettel 100-86

MERKL JÁNOS SZOND,

Bács-Bodrog megye, (Pályaúdvár mellett.)

A Flórián-utca 10. sz. egyemeletes ház egészben vagy részekben kiadó esetleg eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 35

